

Handläggare:
Medea Fröderos Sandblad
08 508 18 070

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2015-04-23

Underlag för budget 2016 med inriktning för 2017 och 2018

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2016 med inriktning för 2017 och 2018.
2. Omedelbar justering.

Per-Ove Mattsson
tillförordnad stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	5
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	5
2 Nämndens verksamhetsområde	5
2.1 Förskoleverksamhet	5
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	7
2.3 Äldreomsorg.....	8
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	10
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	10
2.6 Stadsmiljöverksamhet	13
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	14
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	15
2.9 Övrigt	15
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	16
3.1 Drift.....	17
3.2 Investeringar.....	18
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar.....	18
4 Övriga redovisningar	18
5 Lokalförsörjningsplan.....	20
5.1 Inledning	20
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	20
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	22
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	23
5.5 Kostnadsutveckling.....	28
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	28
5.7 Övrigt	29

Bilagor

1. Tabeller SLK
2. Boendeplan östra söderort 2016-2018
3. Tabellbilaga boendeplan östra söderort 2016-2018

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Äldreomsorg

- Tillgodose framtida behov av vård- och omsorgsboende för stadsdelsområdets invånare genom en god framförhållning.
- Utveckla stadsdelens utbud av vård- och omsorgsboende flexibelt för att tillgodose behov av profilering och i riktning mot en ökad andel boenden med egna tillagningskök.
- Möjliggöra för äldre att bo kvar hemma så länge de vill genom ökad specialisering och ett teambaserat arbetssätt inom hemtjänsten.
- Utveckla äldreomsorgen genom att introducera ny teknik (e-hälsa).

Förskola och fritid

- Erbjudna vidareutbildning till alla personalkategorier inom förskola.
- Införa en modell för systematiskt kvalitetsarbete i förskoleverksamheten för att säkra att alla barn inkluderas i läroprocessen och får sina individuella behov tillgodosedda.
- Se över eventuella hinder för barn och ungdomar som har funktionsnedsättning att kunna delta i alla förskole- och fritidsverksamheter.
- Ge alla vårdnadshavare som önskar, möjlighet att gå föräldrautbildning.

Individ och familjeomsorg

- Fortsatt utveckling av öppenvården för barn, unga och vuxna med missbruk.
- Förebygga våld i nära relationer genom fortsatt utveckling av handläggarteam med specialistkompetens.
- Öka fokus på barnfamiljer och säkra barnperspektivet i det vråkningsförebyggande arbetet.
- Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör arbeta för att Relationsvåldscentrum Sydost ska övergå från projekt till en permanent verksamhet

Stadsmiljö

- Framtagande av en ny parkplan för utveckling av lekplatser, parker och grönområden.
- Förebygga ohälsa bland barn och ungdomar genom att genomföra aktiviteterna som ingår i idrottsprofilen.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

- Upprätta och genomföra en plan för en kemikaliefri förskola.
- I alla verksamheter med måltidsservering ska andelen ekologiska livsmedel öka.
- Montera LED-belysning på tre bollplaner.
- Beredskap för föreningar som visar intresse för stadsodling.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- En lokal företagslots stärker och utvecklar det lokala näringslivet i samverkan med företagarna.
- Utveckla utredningsmetodik för att bättre identifiera dolda försörjningshinder.
- Uppföljning av barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd.
- Effektiv användning av åtgärden visstidsanställningar och andra arbetsmarknadsåtgärder.
- Rättvisande prognoser och en budget i balans.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Utbilda medarbetare inom alla verksamhetsområden i HBTQ-frågor och normkritiskt förhållningssätt.
- Utveckla möjligheter och arenor för invånarnas kontakt med stadsdelsnämnden och förvaltningen, för ökat demokratiskt deltagande och inflytande.
- Se över och åtgärda tillgängligheten till offentliga lokaler samt hur information om vad som är på gång i Farsta förmedlas.
- Öka tillgången till kontaktperson för personer med funktionsnedsättning.
- Kompetensutveckling och utbildning till fler för att möta den växande målgruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.
- Förbättra samarbetet med arbetsförmedlingen så att arbete, studier eller praktikplats kan erbjudas fler personer med funktionsnedsättning.
- Öka mångfalden inom chefsgruppen.
- Minska sjukfrånvaron genom ett långsiktigt, strukturerat arbete med att identifiera ohälsa- och hälsofaktorer i verksamheterna.
- Se över antalet medarbetare per chef för att kunna nyrekrytera och behålla chefer.
- Införande av nya system för bemannings- och schemaplanering för att arbeta bättre med heltid som norm samt för att minimera antalet visstidsanställningar.
- Planera, genomföra och utvärdera försöksverksamhet i syfte att bredda och fördjupa invånarinflytande. Lärdomarna från försöksverksamheten ska ligga till grund för organisations- och kompetensutveckling inom förvaltningen.
- Noga bevaka och följa regeringens initiativ kring utvecklandet av nya styrningsformer för att ersätta New Public Management i offentlig verksamhet.

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Barnkonventionen ligger till grund för allt arbete inom förskolan. Barn i behov av särskilt stöd är en prioriterad grupp där det krävs mer resurser för att kunna ge dem samma förutsättningar till utveckling som övriga barn. Forskning visar att en bra förskoleverksamhet för barn i riskgrupper kan ha en positiv effekt på inläringen till och med årskurs 6. En växande grupp

barn som behöver särskilda insatser är barn som har olika typer av språkstörningar. Specialistkunskap och förskoleplatser på specialförskolor måste idag köpas in externt. Barn med flerfunktionsnedsättning är en annan växande grupp barn som kräver speciella insatser på förskolan och fysiskt utrymmer för deras hjälpmedel.

Förskolorna förväntas ha fortsatta svårigheter de närmaste åren med att rekrytera förskollärare på grund av stor konkurrens om målgruppen och för att antalet förskollärare som utbildas är färre än behovet.

Förvaltningen har tagit fram en intern IKT-strategi och ser behov av fortsatt prioritering av IT-satsningar för att utveckla förskolepedagogiken.

Förvaltningen har påbörjat ett omfattande flerårigt projekt som syftar till att införa en modell på alla förskolor för systematiskt kvalitetsarbete med fokus på barns läroprocesser.

Fortsatta insatser behövs för att stärka det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa för förskolebarnen och att uppnå målet med en kemikaliefri förskola.

Prioriteringar

Två övergripande prioriterade områden inom förskoleverksamheten är:

- rekrytering av förskollärare och utbildade barnskötare både till befintliga och nytillkomna verksamheter
- minskat antal barn i barngrupperna

Mindre barngruppstorlekar förutsätter resurstillskott till förskoleverksamheten.

Ett av förskolans huvuduppdrag är att förbereda barnen för grundskolan. Förvaltningen har ambitionen att höja andelen högskoleutbildad personal. För att förstärka de pedagogiska förutsättningarna kommer förvaltningen att erbjuda:

- barnskötarutbildning till anställda medarbetare som saknar grundutbildning
- den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen till välmeriterade barnskötare
- handledar- och fördjupningsutbildning till tillsvidareanställda förskollärare
- den statliga rektorsutbildningen till samtliga förskolechefer.

En översyn av befintlig förskoleorganisation kommer att göras för att säkra enheternas behov av tillgång på vikarier som har rätt kompetens.

All personal kommer att få utbildning i hur man som personal säkrar ett normkritiskt förhållningsätt och att verksamheten uppfyller mänskliga rättigheter.

Ambitionen är att erbjuda personal IKT-utbildning, exempelvis Mediotekets fördjupningskurs i IPAD-användning i det pedagogiska arbetet.

Projektet systematiskt kvalitetsarbete ska implementeras fullt ut på alla förskolor de närmaste två åren. Målet med projektet är att alla förskolor ska skapa förutsättningar för att varje barn ska bli inkluderat i lärandeprocessen med hög kvalitet, samt kollektivt utveckla alla medarbetares professionalitet.

Förskolestöd kommer att erbjuda olika stödinsatser som att ge behövande arbetslag längre perioder av processinriktad handledning och psykologisk konsultation, föreläsningsserier på olika teman riktad till personal som arbetar med olika åldersgrupper, samt riktad utbildning till de som arbetar med barn i behov av särskilt stöd.

Förskolestöd har i uppdrag att se över förutsättningar för att starta en språkförskola i Farsta som även kommer att erbjuda plats till barn från andra stadsdelsområden och kommuner. Farstas språkprogram kommer att revideras.

Andelen ekologisk mat som serveras på förskolorna ska öka och insatser genomföras för att uppnå målet kemikaliefria förskolor.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Barnkonventionen ligger till grund för allt arbete inom fritidsverksamheten. Verksamheten behöver kontinuerligt anpassas efter sina målgruppers intressen och behov. Idag går inte alla barn och ungdomar på den närmaste skolan och unga ägnar mycket tid till kommunikation via internet. Båda fenomenen bidrar till att färre väljer alternativet spontana möten i parkleken eller på fritidsgården.

En utmaning är att se över förutsättningarna för att underlätta för ungdomar med funktionsnedsättningar att bli en del av besöksgruppen på alla fritidsverksamheter.

Det förebyggande folkhälsoarbetet är en naturlig del inom fritidsverksamheten. Satsning sker på att utveckla samarbetet med lokala idrottsföreningar och studieförbund kring idrott, musik och kulturverksamhet på fritidsgårdarna.

Fritidsverksamhetens personals arbete med att tidigt möta föräldrar och barn i öppna förskolan, parkleken och senare ungdomar på fritidsgården ger en unik möjlighet att se behov och informera om möjligheter att få tillgång till olika stödinsatser. Förvaltningen har satsat på ABC- och KOMET-cirklar riktade till föräldrar på temat ”Stärka banden mellan barn och föräldrar och förebygga konflikter”.

I stockholmsenkäten 2014 kan man utläsa att en ökad droganvändning hos framför allt flickor i Farsta, och att fler ungdomar lider av psykisk ohälsa.

Förvaltningen har en kulturssamordnare som svarar för att i samverkan med det lokala föreningslivet, kulturförvaltningen och teater-, musik- och konstutövare erbjuda förskolebarnen ett brett kulturprogram med teaterbesök och konstskapande projekt. Vidare att parklekar och fritidsgårdar med hjälp av samverkan har ett stort kulturaktivitetsutbud som riktas till Farstas barn, ungdomar och föräldrar.

Prioriteringar

För att skapa kontinuitet och trygghet för barn och ungdomar som går på fritidsverksamheterna behöver fortsatta satsningar göras på kompetensutveckling. Vid rekryteringar kommer adekvat utbildning vara ett krav.

Fritidsgårdarnas åldersfördelning och utbud av aktiviteter ses kontinuerligt över i dialog med olika ungdomsgrupper för att anpassa verksamheten efter dagens ungdomars behov och tillmötesgå olika målgruppers intressen. Det nystartade ungdomsrådet kommer att vara en dialogpartner för att bland annat nå ungdomar som av olika skäl inte besöker fritidens verksamheter.

Fritidsverksamheten kommer att fortsätta sitt lyckade utvecklingsarbete i samverkan med lokala idrottsföreningar i arbetet med att ”fånga in” och engagera ungdomar i aktiviteter på temat rörelse och ”spontanidrott”.

För att bidra till en ännu mer resurseffektiv förskole- och fritidsverksamhet kommer förutsättningar ses över för att utöka öppettider och på fler ställen integrera öppen förskola, parklek och fritidsgårdsverksamhet samt se över möjligheter till samverkan med stadsdelsförvaltningar i närområdet.

Preventionsarbetet kommer ha särskilt fokus på att vända trenden med en ökad droganvändning och att fler ungdomar lider av psykisk ohälsa. Fritidsverksamheten kommer att vidareutveckla sitt samarbete med fältassistenter och skola för att nå ungdomar i riskzonen.

Förvaltningen kommer att erbjuda föräldrar stöd i sin föräldraroll. Fler grupphandledare för att leda studiecirkel i ABC och KOMET-metodik riktat till föräldrar kommer att utbildas vid behov.

Kultur är ett fortsatt prioriterat område. Barn och unga i förvaltningens förskole- och fritidsverksamheter ska ges möjligheter både att själva få uttrycka sitt skapande och att regelbundet få kulturupplevelser via professionella kulturutövare. Utmaningen är att ordna professionella kulturaktiviteter för de yngsta förskolebarnen.

Som en del i översynen om möjligheter och behov av medborgarkontor eller motsvarande planeras en kontaktyta för ökat demokratiskt deltagande och inflytande samt samhällsservice på öppna förskolan i Fagersjö.

2.3 Äldreomsorg

I september 2014 hade 1 788 personer i Farsta någon form av insats från äldreomsorgen. De närmaste åren förväntas behovet minska något, för att sedan öka. Enligt aktuell äldreomsorgsprognos blir behovet lika stort behov som i dag först 2037, för att sedan öka. Anledningen är att befolkningen i de äldsta åldersgrupperna minskar. En annan faktor som kan påverka behovet av äldreomsorg under perioden är kommunfullmäktiges beslut om boendelöfte för invånare 85+.

I dagsläget är antalet äldre från Farsta med insatsen vård- och omsorgsboende lägre än förväntat (Äldreomsorgsprognos 2014, Sweco Strategy AB). Det är ett trendbrott jämfört med tidigare år då prognosen legat betydligt under det faktiska behovet. I februari var antalet placeringar totalt 533, att jämföra med förvaltningens planeringsnivå som är 525 placeringar i genomsnitt för år 2015.

Äldre bor kvar hemma längre än tidigare, en utveckling som förväntas fortsätta i takt med att hemtjänsten och tekniska hjälpmedel utvecklas. Äldreomsorgen måste anpassa sig till nya förutsättningar. Det ställer höga krav på omsorg i hemmet, förebyggande aktiviteter och stöd till anhöriga. Samtidigt är personer som flyttar in i särskilt boende både äldre och sjukare än för några år sedan. Som en följd av det minskar den genomsnittliga boendetiden i vård- och omsorgsboende.

Omvårdnadsyrket förändras över tid och kraven på medarbetarna ökar. Medarbetarna måste behärska digital teknik, kunna dokumentera och upprätta genomförandeplaner i samverkan med brukaren.

På sikt ser förvaltningen att det kommer att uppstå behov av nya vård- och omsorgsboenden i Farsta och i region östra söderort. Det kommunala fastighetsbolaget Micasa har lämnat in ansökningar om markanvisningar för äldreboenden till exploateringskontoret. Förvaltningen

inväntar det program för ”Tyngdpunkt Farsta” som ska presenteras under våren 2015, för att klargöra var i området det kan vara lämpligt med nyetableringar.

Prioriteringar

För att öka tryggheten för äldre i Farsta fokuserar nämnden på tre områden, tillgång till bra moderna äldreboenden för de som behöver det, en väl fungerande hemtjänst för alla behov och ny teknik för att öka äldres självständighet:

Tillgång till moderna äldreboenden

I nämndens äldreboenden prioriteras de äldres rätt till en innehållsrik vardag. Det innebär bland annat möjlighet till upplevelser genom daglig utevistelse för de som så önskar. Det innebär också att nämndens vård- och omsorgsboenden erbjuder trevliga måltider med vällagad mat, utifrån de äldres egna förutsättningar och önskemål.

En stor del av nämndens äldreboenden drivs i fastigheter som inte uppfyller Arbetsmiljöverkets krav. Omfattande ombyggnationer är nödvändiga. Senast i januari 2019 måste förbättringar ha genomförts på Edö gruppboende.

Micasa har på uppdrag av förvaltningen genomfört en förstudie inför en eventuell ombyggnad. Förvaltningen ska presentera ett förslag till nämnden under våren 2015 där ett tillagningskök på Edö ingår i förutsättningarna.

Farsta vård- och omsorgsboende ska rivas och huset måste vara utflyttat senast i mars 2016. Äldreomsorgens beställarenhet hjälper de boende individuellt med att hitta lösningar utifrån den enskildas önskemål.

Specialisering för att möta förändrade behov

Den kommunala hemtjänsten har utvecklat ett teambaserat och specialiserat arbetssätt som ska vidareutvecklas. Specialisering för att möta behov hos kunder med demenssjukdom eller kognitiv svikt pågår. Medarbetare är utsedda till ett hemtjänstteam för äldre med psykiatriska problem. I nästa skede ska arbetsformer och utbildningsbehov beskrivas.

På sikt ser förvaltningen också ett ökande behov av specialisering när det gäller omvårdnad för personer i livets slutskede och för personer med missbruksproblem.

Ny teknik inom äldreomsorgen

Utvecklingen inom området digital teknik öppnar nya möjligheter inom äldreomsorgen. Nämndens biståndshandläggare använder till exempel surfplattor för att förenkla och förtydliga informationen till äldre som ska välja utförare. Vinster finns också att hämta genom webbaserade vårdplaneringsmöten, där den enskilde så önskar.

Digitala hjälpmedel kan öka äldres självständighet och välbefinnande. Farsta kommunala hemtjänst driver tillsammans med Farsta Rehab Södra ett projekt som syftar till att pensionärer med hemtjänst ska få en bättre rehabilitering, där hjälpmedel är en viktig del. På sikt ser förvaltningen stora möjligheter att utveckla användandet av digitala hjälpmedel som ökar äldres självständighet.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Målgruppen med mer komplexa vård- och omsorgsbehov tenderar att öka. Särskilt gruppen med neuropsykiatriska diagnoser i kombination med andra funktionsnedsättningar och svårigheter blir fler, vilket ställer ökade krav på bemötande, kompetens och att verkningsfulla arbetsmetoder utvecklas.

Under perioden fram till 2017 kommer hälso- och sjukvårdsinsatser (med undantag för läkarvård) som hittills utförts på vårdcentraler och habiliteringscenter att föras över till kommunernas LSS-verksamheter. Detta innebär en stor omställning och ökade behov av samverkan med landstinget.

Under perioden 2016-2018 beräknas behovet av lägenhet i gruppbostad öka med drygt 20 personer och i servicebostad ökar behovet med cirka 15 personer. Plan och byggprocessen medger inte snabb tillkomst av nya bostäder med särskild service enligt LSS. Bristen på bostäder gör att det är svårt att verkställa beslut om bostad med särskild service vilket skapar svårigheter för både brukare och handläggare.

Många personer med funktionsnedsättning behöver stöd och hjälp för att bryta isolering och få ett mer aktivt fungerande socialt liv. Att ha tillgång till ett brett urval av personer som är intresserade av att åta sig uppdrag som kontaktpersoner är mycket viktigt.

Prioriteringar

Den enskilde brukarens möjligheter till inflytande och delaktighet i planering och utförande av insatserna som ges behöver utvecklas vidare. Biståndshandläggarna har en mycket viktig roll och det behövs därför ett systematiskt metodutvecklingsarbete i hur man förmedlar information till brukarna. Det ska vara lätt för den enskilde brukaren att få en överblick av de valalternativ som finns att tillgå. Informationen sker utifrån mottagarens behov och förutsättningar och tillgången till lättläst material behöver öka. Nämnden prioriterar att utifrån de förutsättningar som finns, sträva efter LSS-boenden som bedrivs i egen regi.

Samarbetet med landstingets psykiatri och habilitering behöver utvecklas kring införandet av HSL-personal i LSS-verksamheter.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Barn och ungdom

Antalet orosanmälningar om barn och ungdomar har ökat de senaste åren. Problematiken är i många fall komplicerad och omfattande vilket medfört ökade behov av institutionsvård. Förvaltningen bedömer att det även de närmaste åren kommer att vara fortsatt stort inflöde av anmälningar och behov av vård och behandling.

Antalet utredningsärenden där barnen utsatts för våld eller upplevt våld i hemmet har ökat väsentligt de senaste åren. Detta ställer krav på utredningskompetens och att det finns ett utbud av varierande och kvalificerade insatser samt krav på en effektiv samordning av dessa olika insatser.

Ett omfattande behov av kvalificerad vård och behandling för barn och ungdomar kommer att finnas även de närmaste åren. För att möta detta behov har öppenvården byggts ut och utvecklats under de senaste åren och kan idag erbjuda kvalificerade insatser på hemmaplan i

större utsträckning än tidigare.

Antalet ensamkommande flyktingbarn har ökat kontinuerligt och kommer att fortsätta öka. För närvarande är nästan 130 ungdomar aktuella för utredning och insatser.

Prioriteringar

Högsta prioritet de närmaste åren är att kunna tillgodose behovet av kvalificerad vård och behandling inom öppenvården så att barn och ungdomar så långt möjligt kan få stöd och hjälp i sin hemmiljö. Fortsatt utbyggnad av familjestödet och dess öppenvårdsinsatser för barn, ungdomar och familjer kommer att genomföras och fortsatt kompetens- och metodutveckling sker.

Förändringar i inflödet eller arten av orosanmälningar analyseras fortlöpande utifrån aktuella omständigheter i stadsdelsområdet.

Det förebyggande arbetet och öppenvårdsinsatser är centrala inslag i det arbetet och ska vidareutvecklas för att bli effektivare. Samarbetet med andra myndigheter som barn- och ungdomspsykiatri (BUP), skola, polis och landstingets verksamheter som riktar sig till barn och unga samt med frivilligorganisationer måste också utvecklas.

Ökningen av antalet ensamkommande barn kommer att fortsätta och sätter ytterligare tryck på utredningsinsatser, boendestöd och behandling. Detta ställer krav på såväl ökade handläggningsresurser som ökad kompetens bland förvaltningens handläggare.

Vuxna

Närmare 300 missbrukare är aktuella för utredning och insatser inom missbruksvården för vuxna. Personer med komplexa vårdbehov är en stor och resurskrävande grupp som förvaltningen bedömer kommer att öka, liksom gruppen hemlösa.

Det finns en svårfångad grupp unga vuxna i Farsta som varken har arbete eller studerar och lever under svåra omständigheter utan fast boende, missbrukar droger och begår brott. Det är en grupp som förvaltningen uppmärksammat senaste året för att erbjuda stöd och hjälp.

Hemlöshet

Fler och fler som kontaktar stadsdelsförvaltningens socialtjänst saknar fast boende med anledning av den bostadsbrist som råder i staden. Socialtjänsten kan enbart hjälpa till med att finna tillfälliga och kortsiktiga boendelösningar. En svårighet är att även utbudet av tillfälliga boendeformer är begränsat, särskilt för barnfamiljer. Detta gör att en stor del av socialtjänstens utredningsresurser går till att söka efter akuta och tillfälliga boendelösningar.

Prioriteringar

Stadsdelsnämndens resurser ska fortsätta inriktas på förebyggande insatser och att ge vård och behandling inom öppenvården. Samarbetet med beroendevård och landstingets psykiatri behöver utvecklas och effektiviseras för att kunna ge personer med komplexa vårdbehov adekvata insatser.

Ett nära samarbete med bostadsbolagen, kyrkan och frivilliga organisationer med flera behöver fortsätta att utvecklas för att motverka otrygghet och otrivsel i bostadsområdena och skapa olika boendeformer med stöd för de personer som har svårt att klara ett eget boende. I detta arbete är gruppen unga vuxna en särskilt prioriterad grupp.

Antalet tillgängliga försökslägenheter måste bli fler för att rehabiliteringen av missbrukare ska kunna bli framgångsrik.

Nämnden ska under perioden genomföra särskilt riktade förebyggande insatser för gruppen 20-29 år som riskerar att hamna i utanförskap och missbruk. Det innefattar att identifiera unga vuxna i riskzon, skapa sociala nätverk och upprätta planering så att de kan komma in i arbete och boende.

Hemlöshet

Formerna för det vräkningsförebyggande arbetet är under utveckling i enlighet med stadens hemlöshetsprogram. Utvecklingsarbetet innebär att insatserna ska bli mer proaktiva med ett nära och organiserat samarbete med hyresvärdarna. Speciellt prioriterat är att stödja barnfamiljer.

Våld i nära relationer

Socialstyrelsen har under 2014 genom nya föreskrifter om våld i nära relationer ytterligare skärpt kraven på kommunen att tillhandahålla skydd, stöd och hjälp för våldsutsatta vuxna och för barn som bevittnat våld. Våldsutsatta personer som sökte hjälp i staden ökade markant under 2014 och kommer troligen att stiga ytterligare. Informationen och tillgängligheten har blivit bättre för denna utsatta grupp.

Prioriteringar

Förvaltningen ser inte någon möjlighet att bibehålla den genom utvecklingsmedel från socialstyrelsen utvecklade höga ambitionsnivån inom utredning och insatser inom våld i nära relationer utan extern finansiering.

Förvaltningens mening är att staden bör arbeta för att även hälso- och sjukvården ingår som part i arbetet inom våld i nära relationer, och på detta sätt uppnå delat ansvar för denna inom folkhälsoarbetet viktiga verksamhet.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrin erbjuder boendestöd och arbetsträning/sysselsättning. Förvaltningen ser ett ökat behov av båda insatserna. Såväl boendestödet som arbetsträningen måste fortsätta att utvecklas för att tillgodose de alltmer komplexa behoven hos brukarna. Kraven ökar vad gäller form och innehåll i insatserna för att de ska bidra till en målinriktad rehabilitering för brukaren.

Två målgrupper som ökar är äldre med psykiatriska sjukdomar och personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Att tillgodose dessa gruppers behov ställer krav på specialkompetens och effektiva arbetsformer inom socialpsykiatrins boendestöd samt ett varierat utbud av insatser.

Prioriteringar

Boendestödets insatser och arbetsformer är under ständig förändring. Gruppen äldre behöver ett boendestöd som samverkar nära med psykiatrisk vård och hemtjänst. Former för denna samverkan behöver utvecklas ytterligare.

Utbudet av sysselsättning för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och lindrig

utvecklingsstörning behöver breddas. Alternativen behöver anpassas efter individen och inte tvärtom, och det måste upparbetas kontakter med företagare i närmiljön, organisationer och sociala kooperativ för att åstadkomma ett mer varierat utbud och fler vägar till en anställning.

Samverkan med landstingspsykiatri är en förutsättning för att kunna erbjuda insatser med kvalitet för personer med psykisk funktionsnedsättning. Denna samverkan behöver vidareutvecklas med särskild uppmärksamhet mot barnfamiljer.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Farsta är ett attraktivt stadsdelsområde med stora naturområden, vattendrag och parker. Det finns goda förutsättningar för både invånare och verksamheter att utöva friluftsliv i stadsdelsområdet, till exempel vid strandpromenaderna längs med Magelungen, Forsån och Drevviken, vinter- och sommaraktiviteter på Farstanäset, samt ett flertal utegym och boulebanor.

Stadsdelarna Farsta, Farsta strand och Larsboda ingår i det geografiska området för Tyngdpunkt Farsta. Största fokus ligger på centrala Farsta. Flera tusen bostäder ska byggas och nya arbetsplatser måste skapas. Satsningen ska resultera i ett mer stadsmässigt stadsdelsområde. Behovet av samhällsservicen kommer därmed att öka, och förskolor, skolor, gruppboenden, vård, kultur, idrott och kvalitetsytor för friluftsliv och rekreation med mera måste byggas ut. Sammantaget är detta en stor utmaning. Stadsbyggnadsnämnden skickar ut programmet om Tyngdpunkt Farsta på samråd i maj 2015.

Telias flytt från Larsboda och Farsta innebär att flera tusen arbetsplatser försvinner. Samtidigt står Farsta företagsområdes obebyggda del i Larsboda inför en utveckling till livsmedelskluster. Tomställningen av de båda fastigheterna kan innebära nya bostäder och nya företagsetableringar. Möjligheter kan öppnas för att koppla samman området med befintligt företagsområde.

I stadsdelsområdet byggs många nya bostäder, befolkningen ökar och nya parker och rekreationsområden anläggs. Det finns ett stort reinvesteringsbehov i stadsdelsområdets olika parkanläggningar. I samarbete med trafikkontoret har stadsdelsförvaltningarna genomfört en inventering av de anläggningar där behovet är som störst. Det som inventerats är parkvägar, trappor, bänkar med mera samt grönytor.

Avtalet med driftentreprenören för parkskötsel har förlängts en gång och löper ut i september 2017. Avtalet går därefter att förlänga ytterligare en gång med två år fram till september 2019. Under perioden måste nämnden besluta om avtalets förlängning.

Förvaltningen ska se över möjligheterna att anlägga ett motionsspår i Majroskogen.

Prioriteringar

Reinvestering enligt parkanläggningsinventeringen kommer att pågå under perioden och ge de gemensamma anläggningar en längre livslängd. Dessa reinvesteringar ökar även den fysiska tillgängligheten i utemiljön.

Invånarnas möjlighet till påverkan och inflytande ges exempelvis vid samråd inför parkupprustningar och inför nya detaljplaner. Tillgänglighets- och trygghetsfrågor ingår alltid som aspekter vid upprustningar och nya detaljplaner. Förvaltningen ska medverka i ett tidigt skede av detaljplaneprocesserna för att säkra att behovet av förskolor och gruppboende

tillgodoses.

Tillgängligheten stärks längs med Magelungens strandpromenad genom att delar av träbryggorna byts ut. Strandpromenadens stigar förbättras genom borttagning av rötter med mera.

Förvaltningen kommer att ta fram en ny parkplan för framtidens Farsta. Upprustning av parkleken Nybygget i Gubbängen är planerad till perioden 2015 till 2018. I samband med nyanläggning av Eklunds hage, Oppunda och Regnbågen kommer LED-belysning monteras vid bollplanerna i parkerna för att minimera energianvändningen.

Idrottsprofil

Hela stadsdelsområdet ska genomsyras av idrottsprofilen. För förvaltningens verksamheter ligger fokus på förskola och fritid. I samband med bostadsbyggnation kommer strandpromenaderna kompletteras.

Vid upprustning av grönområden och lekplatser strävar förvaltningen efter att det ska inkludera anläggningar för spontanidrott. Arbetet med förvandla Hästhagens bollplan till en central, tillgänglig, aktivitetspark för alla åldrar inom projektet Tyngdpunkt Farsta drivs framåt av förvaltningen.

Trygghet och säkerhet

Farsta lokala brottsförebyggande råd genomför under 2015 en lägesinventering över hur brott, otrygghet och andra riskfaktorer fördelar sig inom stadsdelsområdet. Syftet är att skapa en gemensam bild så att relevanta åtgärder ska kunna genomföras under de närmaste åren med målet ett tryggare stadsdelsområde. Utveckling av kontakt med invånarna ska också bidra till detta. Farsta stadsdelsförvaltning kommer i linje med övriga staden att skriva ett förvaltningslokalt samverkansavtal med polisen för vidareutveckling och förbättring av samarbetet.

Näringsliv

Lokala centrum är viktiga för stadsdelars attraktivitet men har svårt att överleva i konkurrens med större handelsetableringar. Möjligheter för företag att etablera sig i Farsta är ett prioriterat område och förvaltningen ska utveckla servicen och rådgivningen till befintliga och blivande företagare. Utvecklings- och näringslivsrådet bidrar även till fokus på sysselsättning och tillväxt i stadsdelsområdet. Medverkan i utvecklingsarbetet kring ett livsmedelskluster i Farsta företagsområde går vidare.

Förvaltningens samarbete med Stockholm Business Region (SBR) för att stärka den lokala lotsfunktionen för företag går vidare.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Antalet hushåll där arbetslöshet är försörjningshindret är dock oförändrat trots en gynnsam arbetsmarknad i Stockholm och cirka 30 % av de som ansöker om försörjningsstöd har haft det i mer än tre år utan längre uppehåll. Denna grupp består av sjukskrivna utan ersättning från försäkringskassan och personer med av olika former av socialmedicinska arbetshinder. I socialtjänstens andra verksamheter kan man se att gruppen med neuropsykiatriska funktionshinder ökar, och det är en grupp som generellt har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden och klara sin försörjning. En annan grupp som inte har samma möjligheter

på arbetsmarknaden är personer med utländsk bakgrund, särskilt nyanlända eller personer som inte ännu talar svenska. Detta ställer särskilda krav på förvaltningens bemötande i allt från utredningar genomförs, hur information ges och tas emot, hur krav och förväntningar formuleras och hur stödet till den sökande är utformat.

Prioriteringar

De kommande åren måste mycket av arbetet fokuseras på sökande som behöver mer av rehabilitering och stöd för att nå en trygg egen försörjning. Utredningsarbetet måste utvecklas för att finna dolda arbetshinder och svårigheter hos de personer som är arbetslösa, så att förvaltningen bättre kan kunna utforma kontakten efter individens behov och förutsättningar. Ett utvecklingsarbete för att skapa ett mer klient- och serviceorienterat förhållningssätt kommer att genomföras de kommande åren för att stärka tillgänglighet och bemötande vid enheten försörjningsstöd.

Förvaltningens arbete med ekonomiskt bistånd ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Ett sätt att säkra detta är att utveckla arbetet med hur barnkonsekvensbeskrivningar görs och följa upp hur besluten som berör barn utgår från barnens bästa.

Den konsumentvägledning som finns att tillgå per telefon under angivna tider behöver göras mer tillgänglig genom personlig vägledning. Utveckling av personlig konsumentvägledning inkluderas i översynen om möjligheter och behov av medborgarkontor eller motsvarande.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Andelen arbetslösa i Farsta stadsdelsområde är något under genomsnittet i staden. Antalet har dock inte ökat det senaste året. Bland de arbetslösa bidragshushållen finns långtidsarbetslösa med behov av särskilt stöd. Som tidigare behövs att insatserna, bland annat arbetsträning, anpassas till varje sökandes förutsättningar och behov.

Prioriteringar

Samarbetet med arbetsförmedling och Jobbtorget är mycket viktigt och dess former behöver utvecklas. De sökandes resurser måste komma i förgrunden i arbetet och aktiviteterna för att komma in på arbetsmarknaden måste vara individuellt anpassade. I samarbetet med jobbtorget ska även arbetet med att erbjuda visstidsanställningar till personer som har försörjningsstöd organiseras och genomföras.

2.9 Övrigt

Kommunikation och demokrati

Ett växande Farsta innebär fler invånare med olika behov och förutsättningar för att kunna utöva sitt demokratiska deltagande och inflytande samt använda samhällets service och tjänster.

Kontaktcenter Stockholm som ger service per telefon och digitala kommunikationsvägar som till exempel webb, sociala medier, e-post och e-tjänster innebär en god service för många och behöver därför fortsätta att utvecklas och förändras efter våra målgruppers olika behov och förutsättningar.

För många invånare med olika behov och förutsättningar kan dessa kommunikationsvägar inte

ersätta den personliga samhällsservice och vägledning som till exempel kontaktytor i form av medborgarkontor eller motsvarande kan erbjuda. En sådan verksamhet skulle också öka invånarnas möjligheter till kontakt med stadsdelsnämnden och förvaltningen och därmed deras demokratiska deltagande och inflytande.

I förvaltningens översyn om möjligheter och behov av att utveckla kontaktytor planeras en försöksverksamhet i Fagersjö och centrala Farsta. Försöksverksamheten planeras inledas under hösten 2015 och utgörs bland annat av en kontaktyta i Fagersjö samt lokala stadsdelsnämndsmöten och medborgarforum i de olika stadsdelarna i Farsta. Resultatet utgör tillsammans med en invånarundersökning ett underlag för fortsatt utveckling.

Förvaltningens möjligheter att kunna utveckla kontaktytor, och det tidsperspektiv inom vilket utvecklingen kan ske, påverkas också av givna budgetramar. Den planerade försöksverksamheten kommer – under förutsättning av nämndens beslut – att finansieras genom särskilda medel för demokratiutveckling som avsatts och fördelats centralt till stadsdelsnämnderna. Merparten av resurserna kommer att föreslås användas i Fagersjö och i nära samråd med invånarna kanaliseras till de verksamheter som de väljer att prioritera via så kallade medborgarbudgetar.

Verksamheten kommer med utgångspunkt från de erfarenheter som uppnås under den inledande verksamheten att utökas till ytterligare delar av stadsdelsområdet. Arbetet kommer att utvecklas i samverkan med experter från bland annat Sveriges kommuner och landsting, som kommer att bistå med föreläsningar/utbildningar för förvaltningspersonal, fritidspolitiker och invånare i det aktuella området. Även forskarkompetens kommer att knytas till arbetet med att utveckla ett mer långsiktigt lokaldemokratiskt utvecklingsarbete.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Budgetramarna för 2016 och 2017 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2015. Budgetplanen för 2018 är densamma som för 2017. Planerna grundar sig i sin tur på de prestationer som var aktuella våren 2014. Budgetramen för Farsta stadsdelsnämnd ökar något under planeringsperioden, prestationsförändringar undantagna, vilket grundar sig på antaganden om ökade volymer.

Ekonomiska bedömningar

Förvaltningens nettoomslutning för driftverksamheten uppgår till 1 445,2 mnkr för 2015 vilket är en ökning med 29,6 mnkr jämfört med bokslut 2014. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att vara oförändrad under perioden 2016 till 2018.

Kundvals- och pengsystem finns inom ett flertal verksamhetsområden och innebär att prisökningar görs enligt avtalade indexuppräknings. Med kommande förväntade löneökningar och med en uppräknings av hyror, varor och andra tjänster beräknas en kostnadsökning på cirka 40 mnkr årligen under planperioden. Denna kostnadsökning innebär att förvaltningen löpande ser över och anpassar sin organisation för att uppnå nödvändiga kostnadseffektiviseringar. En svårighet i detta sammanhang är att utbyggnaden av förskoleverksamheten innebär ökade lokalkostnader för nyproducerade förskolelokaler.

Farsta har under ett antal år redovisat kraftiga underskott för beställarverksamheten inom äldreomsorg, 2014 uppgick underskottet inom äldreomsorgen till 36 mnkr. Under 2014 genomfördes en utredning av tänkbara orsaker till dessa underskott av en extern konsult.

Resultatet av denna undersökning var bland annat att Farsta har mycket höga ohälsotal jämfört med staden i övrigt vilket inte får genomslag i fördelningsnycklarna för äldreomsorg. En tänkbar konsekvens av detta är den höga andel av befolkningen över 65 år som ansöker om insatser. En annan tänkbar orsak är att det stora antal platser i heldygnsomsorg som finns i stadsdelen leder till en inflyttning av personer med vårdbehov från andra kommuner. Någon ekonomisk kompensation för dessa inflyttade ges inte.

3.1 Drift

Antalet barn i förskoleålder ökar i stadsdelsområdet och därmed också behovet av förskoleplatser. Utbyggnaden av förskoleverksamheten är en stor utmaning för förvaltningen under planperioden. Den strikta månadsavläsningen av antalet inskrivna förskolebarn innebär en kännbar minskning av förskolebudgeten. Svårigheten att rekrytera förskollärare samt den stora konkurrensen om förskollärare kan driva på löneglidningen inom yrkesgruppen. Den växande gruppen av barn i behov av särskilt stöd kräver effektivare användning av befintliga resurser vilket den nya enheten för förskolestöd är ett bra exempel på.

Enligt befolkningsprognoserna minskar antalet äldre över 80 år samtidigt som befolkningen mellan 65-79 år, som inte förväntas ha lika stort omvårdnadsbehov, ser ut att öka. Budgetläget inom äldreomsorg är fortsatt mycket ansträngt och ett minskat behov av insatser är avgörande för en budget i balans. Antalet placeringar i heldygnsomsorg har minskat sedan våren 2014 och ligger nu nära förvaltningens planeringsnivå.

De största budgetmässiga utmaningarna för äldreomsorgen är förutom beställarbudgeten den kommunala utföraren av hemtjänst, samt tomställningen av Farsta vård- och omsorgsboende som kan medföra höga övertalighetskostnader under planperioden.

Inom området funktionsnedsättning fortsätter biståndsbedömningen att utvecklas. Samtliga ärenden följs upp på detaljnivå för såväl beslut som kostnader.

Inom individ- och familjeomsorgen fortsätter satsningen på öppenvård och stödboenden under planperioden. Behovet av externa placeringar inom barn och ungdom förväntas öka under planperioden vilket innebär ökade kostnader. En osäkerhetsfaktor att förvaltningens kostnad för ensamkommande flyktingbarn ökar kraftigt samtidigt som Migrationsverket på grund av medelsbrist inte betalar ut vad förvaltningen beviljats i återbetalning. För närvarande är närmare 130 ungdomar aktuella för insatser och bedömningen är att detta kommer att öka ytterligare under planperioden.

Andelen verksamheter som drivs i förvaltningens egen regi har under en period minskat och ersättningen till utförarna bestäms i allt större utsträckning av kommunfullmäktige. En viktig del av beställarenheternas uppgifter är därför att säkerställa att rätt ersättning utgår för verkställda uppdrag samt att följa upp att beställda insatser utförs enligt ingångna avtal. Det krävs även fortsättningsvis effektiviseringar av administration och lokalutnyttjande, till exempel att tillvarata medarbetare med mer än en kompetens. Med de minskade budgetramarna blir det ännu viktigare med rättvisande prognoser och att vidta nödvändiga åtgärder vid prognostiserade budgetavvikelser.

Förvaltningen ser över möjligheten till samordningsvinster och effektiviseringar inom administrationen när social- och äldreförvaltningen flyttar in i samma fastighet som stadsdelsförvaltningen på Storforsplan i Farsta centrum. Till en början samlokaliseras

förvaltningarnas konferenslokaler, IT-funktioner och personalmatsal. På sikt kan det bli aktuellt med ytterligare samarbeten och effektiviseringsvinster.

3.2 Investeringar

De parkinvesteringar som föreslås under tiden 2016-2018 är upprustning av parkleken Nybygget i Gubbängen, uppdatering av parkplanen för Farsta stadsdelsområde och nyanläggning av en naturlekplats i Fagersjöskogen.

Nybygget är en bemannad parklek vid Ramvägen i Gubbängen. Parkleken är utspridd över ett stort område och upplevs som ödslig och tom. Målet är att samla ihop lekplatsen och skapa en bättre rumskänsla. Komplettering av utrustning för att få ett bra utbud för fler åldersgrupper samt skapa ytor för spontanidrott. Program och projektering utförs 2015 och genomförande utförs 2016-2018.

Den lokala parkplanen för Farstas stadsdelsområde är nu så inaktuell så att den inte längre fungerar som det underlag av planering som den sak vara. Detta beror på att många åtgärder är utförda och att det byggs på områden där vi föreslagit åtgärder. Med anledning av detta är behovet av en uppdaterad parkplan stort. Arbetet med att upprätta en ny parkplan utförs 2016.

Förvaltningen får allt fler önskemål om att anlägga en naturlekplats inom området. Förslaget är att göra en plats med exempelvis en hinderbana, regnskydd och lek av naturmaterial på en lämplig plats i Fagersjöskogen. Målet är att skapa en målpunkt i skogsområdet för picknick, lek och lärande om naturen.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

4 Övriga redovisningar

Personal- och kompetensförsörjning

Antalet medarbetare i förvaltningen är 1169 tillsvidareanställda och 156 visstidsanställda med månadslön. Med en beräknad pensionsålder på 65 år kommer 318 medarbetare att avgå med ålderspension inom de kommande fem åren varav 7 enhetschefer och 5 biträdande enhetschefer.

Förskolan växer kraftigt och det finns ett stort behov att rekrytera personal till verksamheten, i första hand förskollärare. Förutom den utökade verksamheten behöver rekrytering ske för att ersätta förskollärare som går i pension eller börjar annat arbete, samt för att öka andelen förskollärare.

Socialsekreterare är en yrkesgrupp med hög personalomsättning. Förutom ett aktivt lokalt arbete för att minska omsättningen behövs stadövergripande åtgärder. Det kan handla om att se över arbetsbelastning, lönenivåer med mera.

För äldreomsorgen är bedömningen att det inte finns behov av någon större nyrekrytering. Planer för avveckling och ombyggnationer inom äldreomsorgen kan komma att innebära en övertalighet på cirka 50-70 medarbetare inom äldreomsorgen.

Goda arbetsvillkor

Rätt till heltid och trygga arbetsvillkor är en prioriterad fråga. Deltidsanställdas önskemål om utökad tjänstgöringsgrad registreras och utökad arbetstid erbjuds kontinuerligt när det är möjligt. Nya system för bemannings- och schemaplanering behöver införas för effektivare kunna arbeta med heltid som norm samt med att minimera antalet visstidsanställningar.

Ledarstrategier

Medarbetare som vill och har potential att bli chef uppmuntras att gå vidare till chefstjänster. Förvaltningen ser även att staden behöver utveckla insatser för att uppmuntra medarbetare att bli chefer och ledare. Dessutom stävar förvaltningen efter att öka mångfalden inom chefsgruppen. För att kunna locka och nyrekrytera chefer kan det vara av värde att se över antalet medarbetare per chef.

Sjukfrånvaro

De senaste tre åren har sjukfrånvaron ökat. Det innebär att det hälsofrämjande arbetet är ett prioriterat område under den kommande perioden. Arbetet med att identifiera hälso- och ohälsfaktorer ute på verksamheterna intensifieras. Parallellt ska ett strukturerat och aktivt rehabiliteringsarbete bedrivas. De framgångsfaktorer som identifierats utifrån tidigare erfarenheter av förvaltningens hälsofrämjande arbete kommer att tas tillvara i arbetet för minskad sjukfrånvaro.

Särskilda utmaningar och möjligheter relaterade till KF:s sociala hållbarhetsmål

Barn i behov av särskilt stöd och barn och ungdomar med funktionsnedsättning behöver, för att målet om tillgänglighet och jämlikhet ska kunna uppnås, få likvärdiga förutsättningar i förskolan och ges förutsättningar att delta i ordinarie fritidsverksamhet. Detta blir en utmaning kompetensmässigt, ekonomiskt och organisatoriskt.

För att uppnå målen om frihet från våld, jämlikhet och jämställdhet behöver vi åstadkomma jämlika möjligheter att få stöd vid våld i nära relationer för personer över 65 år och personer med funktionsnedsättningar i alla åldrar. Insatser som till exempel skyddat boende måste anpassas för till exempel äldre med hemtjänst, eller för äldre och funktionsnedsatta som använder hjälpmedel som i dag inte fungerar i de skyddade boenden som finns att tillgå.

För att säkra att mål kring tillgänglighet, jämlikhet och demokrati uppnås måste det vara lätt att kommunicera med förvaltningen och möjligt att tillgodogöra sig viktig information, oavsett vilka personliga förutsättningar man har i form av språkkunskaper eller funktionsvariationer. Detta blir en utmaning med de givna budgetramarna, då utrymme för utveckling av personlig samhällsservice och vägledning saknas.

Underlag inför genusbudgetering

Förskoleverksamhet

Idag kan vi se hur användandet och behovet av barnomsorg fördelas över kön. En observation vi redan nu kan göra utifrån detta att ensamstående kvinnor i mycket högre utsträckning har behov av barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Resurser till ”nattis” kommer därmed i högre utsträckning kvinnor tillgodo, ofta ekonomiskt mer utsatta kvinnor som har svårare att styra över sin arbetstid.

Äldreomsorg

Förvaltningen erbjuder ett omfattande utbud av förebyggande aktiviteter för äldre på aktivitetshuset Tuben. Huvuddelen av besökarna är kvinnor. Sedan tidigare finns besöksstatistik uppdelat på kön och den årliga enkät som genomförs visar att andelen män i verksamheten bara är cirka tio procent. Förvaltningen kommer att utveckla metoder för att öka kunskapen om hur äldre mäns behov av förebyggande aktiviteter kan tillgodoses på ett bra sätt.

Myndighetsutövning och bistånd

Vi har idag möjlighet att ta fram könsuppdelad statistik avseende anmälningar och inledda utredningar. Det skulle vara intressant att kunna se även på fördelning, art och omfattning av insatser ur ett könsperspektiv och om det är skillnader mellan vilka och hur omfattande insatser som ges till män/ kvinnor respektive pojkar/ flickor utifrån ett resursperspektiv. Detta skulle behöva möjliggöras och följas upp av centrala förvaltningar.

Stadsmiljö

Det vore önskvärt med ett statistiskt underlag som beskriver hur nyttjandet av stadsdelsområdets anläggningar, som till exempel strandpromenader, bollplaner, utegym och liknande, fördelas mellan könen. Till viss del skulle stadsdelsnämnden kunna undersöka detta, till exempel genom stickprov. Denna typ av underlag skulle kunna användas för att börja beskriva hur vissa resurser till stadsmiljö fördelas utifrån kön.

Personal

HR-området har i princip all sin statistik sorterbar efter kön och vi kan se till exempel andel kvinnor respektive män inom olika verksamhetsområden, andel manliga respektive kvinnliga chefer, samt jämföra detta med andelen anställda. Vi kan titta på lönefördelning och även bryta ner detta i underkategorier som ålder och liknande. Vi kan även se hur sjukfrånvaro och ohälsa fördelar sig.

För att kunna se hur resurser till rehabilitering/företagshälsovården fördelar sig över kön behövs dock ett könsuppdelat underlag från företagshälsovården.

5 Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen ska enligt stadsledningskontorets anvisningar särskilt redovisa behovet av och arbetet med förskoleutbyggnad samt utbyggnad av boenden för personer med funktionsnedsättning och arbetet för att effektivisera de administrativa lokalerna.

5.1 Inledning

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Under perioden 2016-2018 kommer cirka 2 240 nya bostäder att byggas i stadsdelsområdet: 610 i Sköndal (varav 350 i Lilla Sköndal, cirka 200 lägenheter på Stiftelsen Stora Sköndals

område som inkluderar äldreboende och LSS-boende), 72 vid Larsboda strand (äldreboende), 716 i centrala Farsta (varav 210 studentbostäder), 270 i Svedmyra, 260 i Hökarängen, 205 i Tallkrogen (varav 135 studentbostäder) och 56 i Gubbängen.

Förskolan

Det pågår en generationsväxling i Farsta stadsdelsområdes samtliga bostadsbestånd. Farsta kommer att ha drygt 3 400 fler invånare 2018 enligt Sweco:s prognoser, och enligt samma prognos kommer antalet barn i förskoleåldern mellan 1 och 5 år att öka med 199 barn. Tyvärr har prognoserna hittills alltid beräknat färre barn än verkligheten har uppvisat.

Förvaltningen använder kommunfullmäktiges riktlinjer om 25 nya förskoleplatser för varje 100 bostäder som tillkommer. Om cirka en fjärdedel av de tillkommande bostäderna är kategoriboende för personer utan barn innebär övriga nya bostäder ett ökat behov av cirka 420 nya förskoleplatser till 2018.

Den tidigare möjligheten att ansöka om vårdnadsbidrag har inte minskat behovet av förskoleplatser.

Beräknat platsbehov förskola

År	Antal platser (inklusive privata förskolor)	Differens
2015	3 028	
2018	3 448	420

Äldreomsorg

Av stadsdelsområdets befolkning var 16,5 procent 65 år eller äldre vid utgången av 2013. Sex procent av befolkningen var 80 år eller äldre. I absoluta tal förväntas antalet personer över 65 år att öka med närmare 1 300 fram till år 2023 enligt prognos från Sweco.

I de mer omsorgskrävande åldrarna över 80 år förväntas däremot en minskning med 314 personer fram till 2018 och med 381 personer till 2023 i stadsdelsområdet.

I början av mars 2015 hade 522 äldre (exklusive korttidsplatser och HVB-platser) från Farsta stadsdelsområde insatsen vård- och omsorgsboende, varav 292 inom stadsdelsområdet och 230 i andra stadsdels- områden eller kommuner. Det är 28 färre än den framskrivning av äldreomsorgsbehovet som Sweco tagit fram för 2015. Antal personer i stadsdelsområdet med behov av vård- och omsorgsboende förväntas minska något de närmaste åren.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Under perioden 2016-2018 beräknas behovet av lägenhet i gruppboendestad öka med drygt 20 personer och för serviceboendestad ökar behovet med cirka 15 personer.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Under perioden 2016-2018 ökar behovet av boende enligt SoL (Socialtjänstlagen) för personer med psykisk funktionsnedsättning. Cirka 20 personer bedöms vara i behov av serviceboendestad eller gruppboendestad och cirka 35-40 personer behöver stödboende. Inom kategorin stödboende finns behov av profilboende för unga vuxna i åldern 20-29 år med neuropsykiatrisk problematik samt samsjuklighet.

Det finns även behov av stödboende för äldre (cirka 50-65 år). Antalet försöks- och träningslägenheter behöver utökas med cirka 25 lägenheter. Behovet ökar även bland yngre personer.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskola

I stadsdelsområdet finns 42 förskolor med 2 382 inskrivna barn i kommunal regi och 23 förskolor med 700 inskrivna barn i enskild regi. 200 förskolebarn är inskrivna hos privata dagbarnvårdare.

Äldreomsorg

Antalet platser på kommunala vård- och omsorgsboenden inom Farsta stadsdelsförvaltning inklusive entreprenader:

Boende	Antal platser 2015
Farsta vob	49
Edö gruppboende	51
Edö ålderdomshem	37
Postiljonen	95
Ängsö	13
Veckobo	11
Summa	256

Dessutom finns 149 lägenheter i Edö servicehus. Se vidare bilagan Boendeplanering för äldre 2015, 2016-2017 med utblick mot 2040 för Östra Söderort.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Det finns 56 lägenheter i stadsdelens gruppboendestäder enligt LSS och 7 lägenheter för stödboende/särskilt anpassad bostad för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning insprängda i vanlig bostadsbebyggelse.

Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Socialpsykiatrin har en gruppboendestad enligt SoL (Socialtjänstlagen) med 8 lägenheter och 23 lägenheter för stödboende.

Farsta stadsdelsförvaltning hyr för närvarande 59 tränings- och 34 försökslägenheter. Samarbetet med bostadsbolagen är gott.

Farsta Steget är en boendeform för hemlösa som förvaltningen driver och som är inrymt i Stiftelsen hotellhems bestånd i Farsta. Sammanlagt handlar det om 33 lägenheter, varav cirka 28 hyrs ut. Ett förändringsarbete har inletts under första halvåret 2015 och en avveckling av själva boendedelen kan bli aktuell.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskolan

I Farsta stadsdelsområde finns 140 förskoleavdelningar. 32 av dessa finns för närvarande i paviljonger med tillfälligt bygglov på förskoletomter, på parkmark eller på skolgårdar. Tillfälligt bygglov har utökats och kan sedan april 2014 beviljas att gälla upp till femton år. Förvaltningen har samrått med stadsbyggnadskontoret om vilka paviljonger som skulle kunna beviljas permanent bygglov och/eller var nya permanenta förskolor skulle kunna byggas istället för paviljonger.

Under perioden kommer de tillfälliga byggloven att löpa ut för förskolorna Sunnan med två avdelningar (Centrala Farsta), Gläntan med fyra avdelningar (Gubbängen), Håven med två avdelningar (Sköndal), Ängen med tre avdelningar (Gubbängen) och Ejdern med fyra avdelningar (Fagersjö).

Utbildningsförvaltningen har anmält behov av att överta en paviljong med två avdelningar vid Sköndalsskolan och en paviljong med två avdelningar vid Sandåkraskolan (båda belägna i Sköndal). Om möjligt kommer paviljongerna att överlämnas till utbildningsförvaltningen.

Många förskolor som förvaltningen driver är gamla och har omfattande behov av renovering. Flera är byggda med platta på mark och ett växande problem är inträngande fukt från grunden. De flesta av dessa förskolor uppvärms med direktverkande el. Det finns ett stort behov av en övergripande översyn av konsekvenserna ur såväl ekonomisk som verksamhetsmässig aspekt om dessa gamla förskolor ska renoveras eller rivas och ersättas av nya.

För att kortsiktigt tillgodose platsbehovet söks befintliga lokaler för ombyggnad och/eller byggs paviljonger för kortare tider.

Under perioden planeras nya permanenta förskolor i samband med nybebyggelse men också för att ersätta paviljonger, andra tillfälliga lokaler och befintliga förskolor som måste avvecklas.

Förskoleområde Tallkrogen/Svedmyra

I Svedmyra planeras 270 nya bostäder och i Tallkrogen 205 nya bostäder varav 135 är studentbostäder. Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för förskoleplatser kommer cirka 85 nya förskoleplatser behövas.

Nedanstående förskola kommer att avvecklas under perioden:

- Förskolan Solgården (tre avdelningar) ligger inom ett område som exploateras för bostadsbyggande och måste avvecklas.

Följande tillskott av förskolor har beslutats av Farsta stadsdelsnämnd och godkänts av kommunstyrelsens ekonomiutskott:

- Kvarteret Juryn, fyra avdelningar, på Torögatan mitt emot Tallkrogens skola. Klar för inflyttning augusti 2015.
- Enskedevägen, söder om kvarteret Fastarne, sex avdelningar.

Beräknat klar sommar 2016.

- Tillbyggnad alternativ nybyggnad vid förskolan Regnbågen kommer att undersökas under perioden.
- Bygglov finns för en paviljong med en avdelning vid förskolan Morkullan på Morkullsvägen. Paviljongen uppställs om behovet i området skulle öka.

Förskoleområde Gubbängen

I Gubbängen planeras 56 nya bostäder byggas under planperioden. På länge sikt planeras dock ytterligare nybyggnation med över 400 lägenheter. Förvaltningens bedömning är att det kommer att behövas ett tillskott med nya platser framöver.

Inom planperioden förväntas följande förändringar:

- Förskolan Gläntan på Ramvägen 19 består av fyra avdelningar i paviljong med tillfälligt bygglov. Ansökan om permanent bygglov och detaljplaneändring är inlämnad av SISAB och utredning pågår.
- Förskolan Ängen, Gubbängsvägen 107, består av en permanent förskola och en paviljong. SISAB har ansökt om utökad tomt med sikte på att uppföra en större permanent förskola med sex avdelningar som ersättning för paviljongen med två avdelningar. Ny förskola beräknas vara färdigställd 2017/2018.
- Förskolan Skeppet (fem avdelningar i paviljong) inom Gubbängsskolans skolgårdområde har problem med transporterna av mat och varor till förskolan. När kapaciteten av förskoleplatser generellt ökar inom området kommer förskolan att avvecklas.
- Förskolan Lövlunda med sex avdelningar varav två i paviljonger. SISAB har fått i uppdrag att undersöka möjligheterna för att uppföra en ny permanent byggnad (4-6 avdelningar) som ersättning för de befintliga paviljongerna.
- Förskolan Solrosen, fem avdelningar varav en är i paviljong. Förskolan består av två separata hus. Det ena huset byggdes om 2009 på grund av uppträngande markfukt. I samband med detta byggdes ett tillagningskök. Det andra huset står inför renovering och golvbyte 2015. I samband med SISAB:s planerade underhållsåtgärder kommer ytterligare en avdelning att inrättas genom en ny planlösning som tar tillvara de befintliga ytorna bättre.

Förskoleområde Hökarängen

I Hökarängen planeras 260 nya bostäder byggas. Förvaltningens bedömning är att det kommer att behövas ett tillskott med cirka 65 nya platser under planperioden.

Inom planperioden förväntas följande förändringar:

- Bostadsbebyggelse planeras vid Lingvägen 188 och på hörnet av Pepparvägen och Munstycksvägen.
- En ny permanent förskola med sex avdelningar måste färdigställas innan förskolan Trollgårdens tre avdelningar paviljong rivs för att lämna plats åt bostadsbyggandet.
- Den nya förskolan byggs i parken. Placeringen begränsas av befintliga ledningsdragningar under mark.
- Trollgårdens avdelning på Lingvägen 212 kan avvecklas när den nya förskolan är klar.
- Möjligheten att expandera till en större permanent förskola i anslutning till Kvickenstorpskolan undersöks.

- Permanent nybyggnad med sex avdelningar utreds av SISAB vid förskolan Frida.

Förskoleområde Sköndal

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för beräkning av förskoleplatser behövs cirka 100 nya förskoleplatser för 610 nya bostäder (varav cirka 200 på Stiftelsen Stora Sköndals område och som inkluderar äldreboende och LSS-boende).

Följande förskolor kan bli föremål för avveckling:

- Förskolan Solbacken med två avdelningar ligger på arrenderad mark inom Stiftelsen Stora Sköndals område. Arrendeaftalet är uppsagt av Stiftelsen Stora Sköndal och förskolan kommer att avvecklas under juli 2015.
- Förskolan Sandslottet med två avdelningar i paviljong ligger inom Sandåkraskolan område. Utbildningsförvaltningen har uttryckt önskemål om att nyttja byggnaden för evakuering i samband med tillbyggnad av skolan.
- Förskolan Holmen med tre avdelningar ligger inom Sköndalsskolans område. Utbildningsförvaltningen vill eventuellt använda byggnaden för skoländamål.
- Förskolan Häven vid Sköndalsvägen 130, som består av en paviljong med två avdelningar belägen i en före detta lekpark kommer att avvecklas under planperioden.

Följande förskolor har projekterats och/eller kommer att planeras:

- En avdelning tillkommer 2015 genom ombyggnad av den befintliga förskolan Lagunen i Sköndal i samband med att SISAB renoverar förskolans golvkonstruktion.
- Lilla Sköndal, nybyggnadsområde etapp 2. Planering pågår för att uppföra SISAB:s konceptförskola med sex avdelningar, beräknad inflyttning 2017- 2018.
- Vid Sköndalsvägen 130 pågår detaljplaneprocess för att utöka tomten och uppföra SISAB:s konceptförskola med sex avdelningar som ersättning för befintlig paviljong med två avdelningar. Den nya konceptförskolan beräknas att färdigställas 2017-2018.
- Under pågående ombyggnad vid förskolan Lagunen har en tillfällig paviljong för evakuering ställts upp inom Stiftelsen Stora Sköndals område. Paviljongen planeras även kunna användas för evakuering i samband med att en permanent förskola byggs på Sköndalsvägen 130 istället för paviljongförskolan Häven.

Förskoleområde Centrala Farsta och Fagersjö

Den planerade nybyggnationen omfattar 716 bostäder i centrala Farsta, varav 210 utgörs av studentlägenheter. Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för behov av förskoleplatser medför de nya bostäderna ett behov av cirka 127 nya förskoleplatser inom perioden. Det råder problem att tillgodose efterfrågan på förskoleplatser redan nu.

På längre sikt, fram till 2030, kommer centrala Farsta att förtätas med cirka 6 000 nya bostäder. Det ställer krav på att samhällsservicen inklusive skolor och förskolor byggs ut i takt med det behov befolkningsökningen kommer att medföra. Förvaltningen deltar aktivt i arbetet med att utveckla Farsta till en tyngdpunkt i södra Stockholm. Ett förslag till basförskolor och komplementförskolor har tagits fram och kommer att ingå i underlaget till programmet för Tyngdpunkt Farsta.

Följande lokaler måste avvecklas eller förändras:

- Förskolan Sunnan består av en förskola (två avdelningar) med stora renoveringsbehov

och en upprustad paviljong (två avdelningar).

- Förskolan Ejdern, fyra avdelningar paviljong belägen på Fagersjöskolans skolgård. Under planperioden planeras att ansöka om detaljplaneändring i syfte att uppföra en permanent förskola som ersättning för paviljongen som kommer att avvecklas.
- På sikt måste förskolan Kråkan också avvecklas. Kråkan är Farstas äldsta förskola belägen i en flerfamiljsfastighet.

Följande förskolor har projekterats och/eller kommer att planeras:

- Värmlandsvägen-Pepparvägen, SISAB:s konceptförskola med åtta avdelningar, inriktningsbeslut Farsta SDN september 2011. Detaljplanearbetet är avslutat. SISAB utarbetar förslagshandlingar för ny förskola. Beräknad inflyttning 2017-2018.
- Färnebogatan. Peab bygger 180 lägenheter i flerfamiljsfastigheter inom Telias område. Nämnden har anmält behov av tre till fyra avdelningars förskola i dessa hus. Peabs planer medger endast två avdelningar i bostadsrätt. Detta förutsätter att fastighetsnämnden kan köpa bostadsrätten och hyra ut den som förskola till ett pris som kommunstyrelsen godkänner. Kan vara klar tidigast 2017-2018. Inriktningsärende när förutsättningarna är färdigutredda.
- Hästhagens bollplan. SISAB:s konceptförskola med åtta avdelningar. Inriktningsärende Farsta SDN december 2013. SISAB har ansökt om markanvisning. Detaljplan kommer att tas fram för förskolan och bostäder inom området kring Sunneplan.
- En tillfällig paviljongförskola med sex avdelningar planeras på Farsta gymnasiums skolgård i avvaktan på nya permanenta förskolor. Pågående diskussion förs mellan stadsdelsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och SISAB om förutsättningar och tidplan.
- Förskolan Ejdern vid Fagersjöskolan. Under planperioden planeras att ansöka om detaljplaneändring i syfte att uppföra en permanent förskola som ersättning för paviljongen som kommer att avvecklas.
- Utredning pågår gällande möjligheten att uppföra en permanent förskola med cirka åtta avdelningar i anslutning till Kvickenstorpsskolan.
- Förskolan Ekeberga, tre avdelningar och en avdelning paviljong, måste rivas för att lämna plats för en ny förskola i samband med att Farsta sjukhem rivs och nya bostäder byggs inom området. Stadsdelsnämnden har uppdragit åt förvaltningen att hos SISAB beställa förslagshandlingar för uppförande av en konceptförskola med sex-åtta avdelningar i kvarteret Perstorp 2 i Farsta.
- Stadsdelsförvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att inrätta en förskola om tre avdelningar i befintlig byggnad belägen på Hästhagsskolans skolgård. Hästens AB nyttjar idag lokalerna (Gröna Huset) till skolverksamhet. Dessa lokaler ska, enligt överenskommelse, bytas ut mot lokaler vid Dejegatan 9 där förvaltningen i dagsläget bedriver förskola med en avdelning. Hästens AB flyttar från Gröna Huset till Dejegatan 2015-06-30. Gröna Huset kommer därefter att byggas om till en förskola med tre avdelningar och beräknas starta verksamhet under januari 2016.

Förskoleområdet Farsta Strand

I Farsta Strand planeras cirka 51 nya bostäder byggas under perioden. Detta kommer att kräva ett tillskott med en ny avdelning. Redan idag är det svårt att uppfylla behovet och det är även

svårt att hitta lämpliga lokaler för ombyggnad.

Under perioden måste planering göras för att:

- Ersätta förskolan i Magelungsskolans lokaler.
- Planera en ny förskola med tre till fyra avdelningar i samband med att Familjebostäder bygger nya bostäder vid Brunskogsbackens gamla centrum.
- Planera rivning av förskolan Guldgruvan med tre avdelningar på Ekshäradsgatan och en ny SISAB konceptförskola med sex avdelningar.
- På längre sikt kan en ny förskola planeras längst ned på Nordmarksvägen.

Äldreomsorgen

Farsta vård- och omsorgsboende bedriver sin verksamhet för 49 personer i hus B i före detta Farsta sjukhem. Lokalerna fyller inte Arbetsmiljöverkets krav på vård- och omsorgsboenden. Nuvarande hyresavtal löper ut 2015-09-30. Avtalet kan förlängas med ytterligare sex månader. Dock måste verksamheten upphöras i befintlig lokal senast mars 2016. Fastighetsägaren, Familjebostäder, har för avsikt att riva fastigheten och bygga bostäder. Förvaltningen arbetar aktivt med att hitta ersättningsplatser.

Arbetsmiljöverkets krav kommer att innebära att flera äldreboenden i stadsdelsområdet behöver byggas om eller ersättas. Edö gruppboende har redan nu ett föreläggande från Arbetsmiljöverket som innebär att brister i hygienutrymmen måste vara åtgärdade senast i januari 2019 för att det ska vara tillåtet att fortsätta bedriva verksamhet i huset.

Under 2014 har fastighetsägaren Micasa genomfört en förstudie inför ombyggnad av Edö på uppdrag av förvaltningen. Utifrån förstudiens resultat ska ett åtgärdsförslag tas fram under våren 2015. Förvaltningen kommer att se över möjligheten att inrätta ett tillagningskök i samband med ombyggnaden.

Hemtjänstverksamheten är organiserad i en enhet med lokaler på Nykroppagatan i Centrala Farsta och Gubbängstorget i Gubbängen.

All biståndsbedömd dagverksamhet bedrivs på Edö för ett utökat samarbete och bättre lokalutnyttjande.

Öppna mötesplatser för seniorer finns i aktivitetshuset Tuben i Farsta Centrum och i 49:an i Fagersjö.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning inkl. socialpsykiatri

Enligt kommunfullmäktiges beslut ska utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar öka. Stadsdelsnämnderna ska vidta åtgärder för att klara årsmålet om 100 nya bostäder varje år. De flesta nya bostäder i Stockholm byggs i flerfamiljshus. Men inom målgruppen för kommunfullmäktiges beslut finns även ett stort antal människor som behöver en mer avskild boendeform. Många av dessa kan på grund av sina funktionsnedsättningar idag inte beredas bostad i Stockholm utan hänvisas till andra delar av landet långt från sin egen familj.

Farsta stadsdelsnämnd har beslutat att pröva möjligheten att bygga en till två friliggande gruppboendestäder med inriktning för gruppen med svår autism och andra funktionsstörningar som innebär svårighet att bo i flerfamiljshus. En tomt för detta kommer att sökas genom exploateringskontoret. Förvaltningen kommer även att undersöka möjligheten att bygga dessa

gruppboheter inom Stiftelsen Stora Sköndals område.

En gruppbohet med sex lägenheter (LSS) planeras i Hökarängen i flerfamiljshus som Peab bygger. Genomförandebeslut av kommunstyrelsens ekonomiutskott februari 2013. Klar augusti 2015.

En gruppbohet med sex lägenheter (LSS) planeras i Stora Sköndal etapp två i flerfamiljshus som Skanska bygger. Planering pågår.

Intresse har anmälts för tio insprängda lägenheter som serviceboheter (LSS) på Grycksbovägen i Svedmyra.

För gruppen med psykisk funktionsnedsättning behövs fler boenden som alternativ till boende på Hem för vård och boende (HVB). Förvaltningen kommer att anmäla intresse för ett antal lägenheter i det planerade bostadsbygget vid Larsboda strand (Drevviken) där minst 350 lägenheter ska inrymmas. Det är oklart om lägenheterna blir inflyttningsklara inom planperioden.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskola

Förskolornas hyreskostnad uppgår till cirka 37 mnkr under 2015. Utbyggnaden av förskoleverksamheten beräknas att innebära en ökad hyreskostnad på cirka 20 mnkr under perioden.

Äldreomsorg

Lokalkostnaden inom äldreomsorgen uppgick till cirka 40 mnkr exkl. omsorgsmoms under 2014. Hyresintäkter för andrahandsuthyrningen uppgick till cirka 22 mnkr.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning inkl. socialpsykiatri

Förvaltningen beräknar att de nya gruppboheterna som planeras kommer att innebära en årlig kostnadsökning för stadsdelsnämnden med cirka 1 mnkr.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Verksamhetens totala hyreskostnader under 2014 uppgick till cirka 17 mnkr och intäkterna uppgick till drygt 13 mnkr.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Administrativa lokaler

Alla förvaltningar har i uppdrag att effektivisera de administrativa lokalerna.

Stadsdelsförvaltningens tidigare flytt under 2008 från lokaler i Gubbängen till Farsta Centrum, innebar minskade lokalytor med cirka 24 procent, från 5 102 till 3 900 kvm. En effektivisering av de administrativa lokalerna har därmed gjorts även om ytterligare 400 kvm kontorsyta tillkommit senare. I lokalerna finns också reception och besöksrum, sammanträdesrum, bland annat ett större som kan användas för utbildningar och konferenser, samt personalutrymmen och matsal.

Under 2015 flyttade socialförvaltningen och äldreförvaltningen till lokaler i samma fastighet i

Farsta centrum som stadsdelsförvaltningen har lokaler i.

I samband med detta har förvaltningen lämnat en lokalyta på cirka 400 kvm, men har hyrt in lokalyta om 155 kvm i annan fastighet. Administratörerna på förvaltningen har flyttat ihop i rum för två eller tre personer. Sammanträdesrum och matsal har byggts om till arbetsrum. På så sätt har ytterligare cirka 10 arbetsplatser tillskapats. Detta har inneburit en effektivisering av arbetsyta för förvaltningens administratörer. Det var även möjligt att bygga om till kontorslandskap för de 35 personer som arbetar med administrativa arbetsuppgifter. Detta har dock inte genomförts då kostnaden för ombyggnad beräknades medföra en hyresökning.

De inflyttande förvaltningarna samutnyttjar gemensam matsal. Vidare har inrättats en gemensam konferens- och sammanträdesyta på bottenplan som alla har tillgång till. Ovanstående yteffektivisering förväntas dock inte minska förvaltningens lokalkostnader totalt.

5.7 Övrigt

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.